

Hoge commissaris te Djakarta (Hirschfeld) aan minister van Uniezaken en Overzeese Rijksdelen (Van Maarseveen), 21 april 1950

Voor Van Maarseveen. Referte mijn telegram 411.

Hedenmorgen uitvoerig gesprek met Bihin, voorzitter van de week van UNCI. Heb Bihin officieus in kennis gesteld met mijn laatste gesprekken met Hatta voorzover zulks voor UNCI van belang kon zijn. Heb daarna Bihin gepolst in hoeverre enige interventie van UNCI van belang kon zijn. Heb daarna Bihin gepolst in hoeverre enige interventie van UNCI te verwachten. Bihin heeft mij daarop strikt persoonlijk medegedeeld hij steeds bereid een door Nederland gewenste interventie bevorderen. Voorzover het echter interventies betreft die UNCI ambtshalve zou moeten of kunnen doen staat Bihin op standpunt hij ambtshalve interventie alleen zal entameren indien hij weet dat Nederland zodanige ambtshalve interventie wel gevaldig zou zijn. Voelde zich echter verplicht er mij op te wijzen hij op dit ogenblik geen enkele steun van zijn beide collega's verwachtte. Bij initiatief zijnerzijds tot doen van ambtshalve interventie. Volgens zijn inlichtingen Dow instructie uit USA hebben om in geen geval intervenieren in Negara kwestie, d.w.z. Bihin zal op dit punt geen steun bij USA vinden bij ambtshalve interventie doch ook niet wanneer interventie op ons verzoek zou plaatsvinden. Ik moet U wel zeer uitdrukkelijk verzoeken deze mededeling niet in zodanige vorm aan State Department laten mededelen omdat zulks positie Bihin zou kunnen schaden. Ook van Critchley verwachtte Bihin geen steun, achtte echter wel mogelijk Critchley bereid zou zijn zijn medewerking verlenen indien van Nederlandse zijde initiatief genomen zou om kwestie reorganisatie KNIL bij UNCI aanhangig te maken. Bihin vertelde dat mijn mededeling aan UNCI over gevaren bij reorganisatie KNIL wel indruk op Critchley gemaakt. Bij gesprek met Bihin kwam echter naar voren dat ook omstandigheden van de dag doen van stap bij UNCI zeer moeilijk zullen maken. Immers werd hedenmorgen duidelijk dat affaire Makassar naar alle waarschijnlijkheid zonder bloedvergieten afloopt en voorts werd bekend onderhoud dat Sukawati aan Aneta gaf. Daarin verklaart Sukawati o.a. dat NIT absoluut niet te maken heeft met opstand troepen Azis. NIT hieraan geen hulp verleend en geen leiding opstand gegeven. Sukawati verklaarde dat NIT-Reg. steeds loyaal gebleven jegens RIS-Regering en alle orders van RIS-Reg. uitgevoerd zoals een deelstaat jegens centrale Reg. betaamt. Indien ik Aneta moet geloven ook door Sukawati gezegd dat NIT bereid aan eenheidsstaat deel te nemen indien RI besluit zich tezamen met NIT oplossen in RIS. Welke de overwegingen ook zijn mogen die Sukawati thans geleid hebben, zo is interventie door UNCI op dit gebied praktische onmogelijkheid.

Na gesprek met Bihin werd nog bekend verklaring Anak Agung tegenover Aneta over vierhoeksconferentie. Deze conferentie volgens staatkundige structuur Indonesië te komen. Agung verwijst naar uitspraak Sukawati en verklaart voorts Makassar affaire tot bevredigende oplossing gekomen. Ik beschik wel over inlichtingen dat Agung zeker sinds 10 dagen geschaduw wordt, doch dit neemt niet weg dat met dergelijke verklaringen van Sukawati en Agung actie bij UNCI moeilijk gemotiveerd kan. Moeilijkheden zijn natuurlijk niet opgelost. Ambon, Minahassa en Timor blijven uiterst precaire gebieden waarop ik Bihin nog uitdrukkelijk wees. Grootste waakzaamheid blijft derhalve geboden. Voor ogenblik is er echter belangrijke ontspanning in vraagstuk dat vorige week schier onoplosbaar leek.